

УДК 343.97
DOI: 10.31732/2708-339X-2025-16-B19

ЗЛОЧИННИЙ ОБІГ АКТИВІВ У ФОКУСІ КРИМІНОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ

Швець Ю.В.,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри державно-правових дисциплін
Університет економіки та права «КРОК»
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, Україна, 03113
e-mail: ShvetsY@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-6949-8465>

CRIMINAL TRAFFICKING OF ASSETS IN THE FOCUS OF CRIMINOLOGICAL ANALYSIS

Shvets Yu. V.,

PhD in Law,
Associate Professor of Department of the State Legal Disciplines
of «KROK» University
Kyiv, Tabirna St., 30-32, Ukraine, 03113
e-mail: ShvetsY@krok.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-6949-8465>

Анотація. Під злочинним обігом активів пропонуємо розуміти оборотний ресурсний потенціал злочинності – систему суспільно небезпечних напрямів і форм руху грошових коштів, майна та інших активів, предметні контури якого складають кримінальні практики, пов'язані з фінансуванням злочинної діяльності, легалізацією її результатів та/або використанням активів, що спричиняє шкоду охоронюваним законом про кримінальну відповідальність соціальним благам. Злочинний обіг активів складає фундамент як загальнокримінальної організованої, так і економічної, політичної злочинності.

Виділено три сегменти відповідних кримінальних практик, що складають предметну рамку феномену злочинного обігу активів:

1) практики фінансування іншої злочинної діяльності, а саме – ст. ст. 110-2, 111-2, 258-5, 260, 176, 437, 447 КК України;

2) фінансово-кримінальні практики: корупційна злочинність (ч. 2–4 ст. 191, ст. 364, 364-1, 368–369 КК України); політична корупція в частині порушення порядку фінансування політичної партії, передвиборної агітації чи агітації референдуму (ст. 159-1 КК України); контрабанда (ст. ст. 201, 201-1, 201-3, 201-4 КК України);

3) легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом (ст. 209 КК України), а також умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (ст. 209-1 КК України).

Як кримінологічний феномен кримінальний обіг активів виявляє себе у єдності трьох груп злочинної діяльності: а) тієї, що посягає на фінансову систему держави, господарські та службові відносини; б) що посягає на національну безпеку, громадську безпеку, а також мир, безпеку людства та міжнародний правопорядок; в) загальнокримінальних проявів обігу активів. Кожен з них розгортається у двох вимірах: традиційно-обіговому та віртуальному. Наголошено, що в умовах глобалізованого світу він неодмінно виявляє контури транснаціональної злочинної діяльності, ефективна протидія якій вимагає належної міжнародної кооперації правоохоронних органів.

Ключові слова: злочинна діяльність, обіг активів, фінансування, легалізація, тероризм, агресія, організована злочинність, транснаціональна злочинність, політична злочинність.

Формул: 0, рис.: 0, табл.: 0, бібл.: 10.

Abstract. Under the criminal circulation of assets, we propose to understand the revolving resource potential of crime - a system of socially dangerous directions and forms of movement of funds, property and other assets, the subject contours of which are criminal practices related to the financing of criminal activity, legalization of its results and/or use of assets, which causes harm to social benefits protected by the law on criminal liability. Criminal circulation of assets

forms the foundation of both general criminal organized crime and economic and political crime.

Three segments of relevant criminal practices are distinguished, which constitute the subject framework of the phenomenon of criminal circulation of assets:

1) practices of financing other criminal activity, namely - art. art. 110-2, 111-2, 258-5, 260, 176, 437, 447 of the Criminal Code of Ukraine;

2) financial and criminal practices: corruption crime (parts 2–4 of article 191, articles 364, 364-1, 368–369 of the Criminal Code of Ukraine); political corruption in terms of violating the procedure for financing a political party, election campaign or referendum campaign (article 159-1 of the Criminal Code of Ukraine); smuggling (articles 201, 201-1, 201-3, 201-4 of the Criminal Code of Ukraine);

3) legalization (laundering) of property obtained by crime (article 209 of the Criminal Code of Ukraine), as well as intentional violation of the requirements of the legislation on preventing and countering the legalization (laundering) of proceeds from crime, financing of terrorism and financing of the proliferation of weapons of mass destruction (article 209-1 of the Criminal Code of Ukraine).

As a criminological phenomenon, criminal asset turnover manifests itself in the unity of three groups of criminal activity: a) that which encroaches on the financial system of the state, economic and service relations; b) that encroaches on national security, public security, as well as peace, security of mankind and international law and order; c) general criminal manifestations of asset turnover. Each of them unfolds in two dimensions: traditional-circulation and virtual. It is emphasized that in the conditions of a globalized world it necessarily reveals the contours of transnational criminal activity, the effective counteraction of which requires proper international cooperation of law enforcement agencies.

Keywords: *criminal activity, asset turnover, financing, legalization, terrorism, aggression, organized crime, transnational crime, political crime.*

Formulas: *0, fig.: 0, tabl.: 0, bibl.: 10.*

Постановка проблеми. Триваюча російсько-українська війна зумовила тектонічні зрушення не тільки на рівні засад життєдіяльності українського суспільства, розвитку нашої держави, а й на глобальному рівні – у структурах механізму забезпечення міжнародного правопорядку, балансу сил у зонах геополітичної напруженості, стабільності функціонування глобальної фінансової системи. Сплеск кримінальності, що відбувся у зв'язку зі збройною агресією російської федерації проти України, а надто з початком фази повномасштабної війни (ідеться, перш за все, про злочин агресії як такий, а також про його злочинний шлейф), вчергове довів: системні кримінальні практики завжди мають в своїй основі рух активів, передусім фінансових ресурсів. Будь-яка війна або терористична діяльність, чи то підривна діяльність проти національної безпеки України (а рівно й інших держав) потребує фінансування. Будь-які кримінальні промисли потребують як фінансування, так і зворотних каналів руху активів – вливання грошей, іншого майна, здобутого кримінально протиправним шляхом, у легальний сектор економіки, викривляючи, таким чином, інституціональне середовище систем господарювання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Цілком зрозуміло, що для України проблема злочинного обігу активів у тій чи іншій юридико-семантичній формі не є ані новою, ані вирішеною до кінця. Періодично вона потра-

пляє до фокусу уваги дослідників. Широковідомими є праці О. М. Бандурки, О. Ю. Бусол, В. О. Глушкова, В. В. Голіни, В. М. Дрьоміна, О. О. Дудорова, А. П. Закалюка, О. Г. Кальмана, О. М. Литвака, О. М. Литвинова, Д. С. Машлякевича, М. І. Мельника, В. О. Навроцького, А. В. Носача, Ю. В. Орлова, В. М. Поповича, М. І. Хавронюка, В. І. Шакуна, В. К. Шкарупи, О. Ю. Шостко, А. М. Яценка та ін.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми. Разом з тим, визнаючи значущість наявних напрацювань, не можна не відмітити і того, що всі вони стосувалися, по-перше, загальних питань протидії відокремлених складових описаної вище проблеми (корупції, кримінально протиправних посягань на національну безпеку, або тероризму, чи то злочину агресії). Існує потреба в науковому осмисленні цілісного феномену злочинного обігу активів, розробки належного кримінально-правового та кримінологічного забезпечення його протидії.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення, виділення ознак та пояснення кримінологічного значення феномену злочинного обігу активів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Прийнято вважати, що незаконні фінансові потоки (НФП) впливають на економічний та соціальний розвиток будь-якої країни у безліч способів. Незадокументовані потоки коштів до країни, за її межі, а також всередині неї, серйозно впливають

на державні доходи, багатство, яке в іншому випадку можна було б інвестувати у витрати на суспільні потреби та реалізацію економічних та соціальних реформ. Через незаконні фінансові потоки, особливо ті, що пов'язані з організованою злочинністю, також виводяться кошти із легальної економіки, що може змусити державу спрямовувати більше ресурсів на запобігання злочинної діяльності та відповіді реагування на неї, або на допомогу чи виплату компенсації жертвам. Витік ресурсів та втрата податкових надходжень, спричинені НФП, блокують процес розширення базових соціальних послуг та інфраструктурних програм, спрямованих на покращення добробуту та реалізацію можливостей всіх громадян, зокрема бідних людей [1].

У багатьох країнах, що розвиваються, наявність НФП означає менше лікарень, шкіл, поліцейських, доріг і можливостей працевлаштування, а також нижчий рівень пенсій. Саме з цих причин держави зобов'язані приділяти набагато більше уваги питанням арешту та конфіскації незаконно отриманих активів, а також спрямовувати такі відшкодовані активи на пріоритетні потреби розвитку. Організована злочинність генерує значні обсяги незаконних доходів і надходжень у світовому масштабі. Україна вжила численні заходи, спрямовані на боротьбу з корупцією, організованою злочинністю та НФП у країні, ставши позитивним прикладом для регіону. Незважаючи на цей прогрес, Україна досі має справу з активними злочинними мережами всередині та за межами країни і залишається транзитною країною для злочинців, що організовують торгівлю людьми та відмивають кошти. Основні типи злочинної діяльності в Україні включають незаконний обіг наркотиків, торгівлю людьми, експлуатацію природних ресурсів, незаконний обіг зброї, кіберзлочинність та ухилення від сплати податків. Крім того, Україна протистоїть військовій агресії з боку Росії, що спричиняє великий економічний тягар; цей конфлікт вважається сприятливим фактором для організованої злочинної діяльності [1].

Рух, обіг активів є, таким чином, «кровоносною системою» низки інституціоналізованих видів злочинної діяльності. Та й сам

по собі цей рух має суспільно небезпечний, як правило, злочинний характер. Загалом є можливість виділити принаймні три сегменти відповідних кримінальних практик, що складають предметну рамку феномену злочинного обігу активів:

1) практики фінансування іншої злочинної діяльності, а саме: фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж території або державного кордону України (ст. ст. 110-2 КК України); пособництво державі агресору в частині добровільного збору, підготовки та/або передачі матеріальних ресурсів чи інших активів представникам держави-агресора, її збройним формуванням та/або окупаційній адміністрації держави-агресора (ст. 111-2 КК України); фінансування тероризму (ст. 258-5 КК України); фінансування не передбачених законами України воєнізованих або збройних формувань (ч. 3 ст. 260 КК України); фінансування дії щодо кримінально протиправного порушення авторського права (ст. 176 КК України); фінансове забезпечення дій збройних сил країни-агресора як прояв ведення агресивної війни (ст. 437 КК України); фінансування, матеріальне забезпечення найманців з метою використання у збройних конфліктах, воєнних або насильницьких діях, спрямованих на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу, захоплення державної влади, перешкоджання діяльності органів державної влади чи порушення територіальної цілісності (ст. 447 КК України);

2) фінансово-кримінальні практики: корупційна злочинність (ч. 2-4 ст. 191, ст. 364, 364-1, 368-369 КК України); політична корупція в частині порушення порядку фінансування політичної партії, передвиборної агітації чи агітації референдуму (ст. 159-1 КК України); контрабанда (ст. ст. 201, 201-1, 201-3, 201-4 КК України);

3) легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом (ст. 209 КК України), а також умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (ст. 209-1 КК України).

Таким чином, під злочинним обігом активів пропонуємо розуміти оборотний ресурсний потенціал злочинності – систему суспільно небезпечних напрямів і форм руху грошових коштів, майна та інших активів, предметні контури якого складають кримінальні практики, пов'язані з фінансуванням злочинної діяльності, легалізацією її результатів та/або використанням активів, що спричиняє шкоду охоронюваним законом про кримінальну відповідальність соціальним благам.

В економічній літературі наголошується на тому, що поняття «оборотний капітал» та «оборотні активи» часто використовуються як синоніми, хоча оборотні активи у процесі виробничої діяльності підприємства споживаються і витрачаються, на відміну від оборотного капіталу, що лише авансується. Але слід зазначити, що на капітал перетворюється не весь обсяг авансованих грошових коштів, а лише той, що забезпечує економічний, соціальний або екологічний ефект [2, с. 56; 3, с. 410]. У зв'язку з цим, задля забезпечення коректності та визначеності кримінологічного терміноапарату важливо, у нашій системі теоретизування прийmemo категорії «кримінальний актив» та «кримінальний капітал» за синонімічними, усвідомлюючи певні розбіжності в економічному їх значенні.

Злочинний обіг активів складає фундамент як загальнокримінальної організованої, так і економічної, політичної злочинності. Небезпека проникнення кримінального капіталу в легальні економічні структури має системно деструктивний ефект щодо всієї системи публічного адміністрування та господарювання [4, с. 214]. В умовах глобалізованого світу він неодмінно виявляє контури транснаціональної злочинної діяльності, ефективна протидія якій вимагає належної міжнародної кооперації правоохоронних органів.

Також зазначимо, що категорії «актив» та «актив, пов'язаний з тероризмом та його фінансуванням, розповсюдженням зброї масового знищення та його фінансуванням» розуміються тут у значенні, закріпленому у Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюджен-

ня зброї масового знищення» від 06.12.2019 р. № 361-IX, а саме:

- активи – кошти, у тому числі електронні гроші, інше майно, майнові та немайнові права;

- активи, пов'язані з тероризмом та його фінансуванням, розповсюдженням зброї масового знищення та його фінансуванням, – всі активи, що прямо (а щодо права власності на корпоративні права – також опосередковано (через інших осіб) перебувають у власності, в тому числі у спільній власності, або передаються на користь осіб, включених до переліку осіб, пов'язаних з провадженням терористичної діяльності або стосовно яких застосовано міжнародні санкції (далі – перелік осіб), осіб, які здійснюють фінансові операції від імені або за дорученням осіб, включених до переліку осіб, та осіб, якими прямо або опосередковано (через інших осіб) володіють або кінцевими бенефіціарними власниками яких є особи, включені до переліку осіб, а також активи, отримані від таких активів [5].

Навіть поверхневий аналіз цих сегментів відтворення кримінальних практик виявляють додатковий вимір їх структурування, що дає можливість поглибити уявлення про соціально-деструктивні властивості феномену злочинного обігу активів. У цьому вимірі виявляються щонайменше три види злочинної діяльності в залежності від її спрямованості:

а) та, що посягає на фінансову систему держави, господарські та службові відносини;

б) та, що посягає на національну безпеку, громадську безпеку, а також мир, безпеку людства та міжнародний правопорядок;

в) загальнокримінальні прояви обігу активів.

Сформована рамка структурування означеного феномену вже на цьому, попередньому етапі концептуалізації дає достатньо підстав для формулювання гіпотези й основного замислу наукового дослідження: механізми відтворення інституціоналізованих кримінальних практик, злочинних промислів як на рівні міжнародної злочинності, так і в межах України включають в себе обіг активів, злочинний за своєю природою. Зниження обсягів, ускладнення каналів руху

цих активів через виставлення відповідних ефективних функціональних бар'єрів гіпотетично матиме системний кримінально-превентивний ефект: ускладнить можливості провадження злочинності діяльності (в тому числі продовження злочину агресії проти України), створить передумови для зниження економічної привабливості кримінальних практик, підвищить ризики їх кримінальної репресії, становитиме додатковий фактор оздоровлення національної економіки, що є особливо актуальним у період війни та повоєнного переходу.

Додатково до описаних видів злочинної діяльності в межах досліджуваного феномену можливо виділити два виміри його відтворення традиційний та віртуальний. Останній репрезентований механізмами циркуляції криптовалюти, що посіла одну з визначних ролей у незаконному виведенні активів за межі держав їх генерації, корупційних схемах та схемах легалізації доходів отриманих злочинним шляхом.

Криптовалюта є фактором вчинення кримінальних правопорушень саме завдяки своїм особливостям та притаманним їй ознакам. До криміногенних властивостей криптовалют, що характеризують її як фактор вчинення кримінальних правопорушень можна віднести такі:

- анонімність, швидкість, дешеві та незворотні переклади;
- заплутані ланцюжки транзакцій;
- відсутність статусу криптовалюти, правил для бірж і пунктів обігу та ідентифікації власника криптовалютного гаманця;
- доступ з будь-якої точки світу через Інтернет;
- можливість для використання як «сховища» або здійснення міжнародних переказів грошових коштів;
- відносна безпека;
- можливість створення валют, повністю «заточених» під відмивання грошей;
- відсутність керівного органу [6, с. 151].

Сьогодні в Україні існує проблема відсутності законодавчого регулювання ринку обігу віртуальних активів та криптовалют. Незважаючи на те, що Закон України «Про віртуальні активи» [7], який регулює цю сферу, був прийнятий, але він ще не набрав чинності. Відсутність чіткого законодавства

у сфері використання віртуальних активів ускладнює створення прозорого та стабільного ринку, а також регулювання діяльності компаній, які працюють у цьому сегменті. Це може створювати невизначеність для інвесторів та користувачів, а також збільшувати ризики щодо фінансової безпеки. Ще одна важлива складова цього Закону стосується видів діяльності у сфері обігу віртуальних активів, що підлягають державному регулюванню та вимагають спеціальних дозволів. Ця діяльність включає зберігання чи адміністрування віртуальних активів та їх ключів, обмін віртуальними активами, переказ віртуальних активів і надання посередницьких послуг, пов'язаних з цими активами [8, с. 221].

Одним із перших прикладів використання віртуальної валюти в процесі відмивання злочинних доходів можна назвати компанію Liberty Reserve, засновану в Коста-Ріці А. Будовським, яка працювала «як банк чорного ринку – кримінальний бізнес, що допомагав злочинцям здійснювати незаконні угоди». За сім років Liberty Reserve проведено 55 млн незаконних угод та легалізовано 6 млрд. дол. США. Компанія свідомо приймала підозрілі депозити, конвертуючи їх у власну цифрову валюту (LR), після чого знову здійснювалася конвертація в чисту валюту після процедури позбавлення коштів будь-яких ознак місця їхнього походження [9, р. 79]. Пройшовши формальну реєстрацію, клієнт переводив справжні кошти у фірми-обмінники третіх країн, в подальшому валюта конвертувалася в LR, після чого надходила на рахунки Liberty Reserve. Звідти вже на віртуальну валюту можна було придбати наркотики, номери викрадених кредитних карток чи інші речі, перевівши потрібну суму LR на рахунок продавця, відкритий також у LR. Непотрібні LR конвертувалися в реальну валюту через ті самі обмінники. Діяльність із відмивання грошей проводилася цілком анонімно. Ця схема була виявлена Службою фінансових розслідувань США [10, с. 427].

Україна тільки-но розпочинає формувати нормативну основу для правового регулювання обігу віртуальних активів, трансформуючи своє законодавство до міжнародних стандартів, які рекомендує міжнародна спільнота. Однак, через швидкий темп розвитку цієї галузі та недосконалість чи

відсутність конкретних нормативних актів, правопорушники можуть використовувати це для власних корисливих цілей, зокрема, під час незаконної діяльності, включаючи легалізацію коштів, здобутих злочинним шляхом [8, с. 221].

Дійсно, відсутність належної нормативної бази є суттєвим фактором криміналізації сфери обігу активів. Діяльність криптобірж не врегульована і відповідні норми щодо особливостей оподаткування операцій з віртуальними активами не прийнято. Важливим є те, що операції з криптовалютою можуть використовуватися для виведення коштів за кордон, незаконного ігрового бізнесу та скоєння кримінальних правопорушень. За результатами аналізу діяльності криптобірж, на думку фахівців БЕБ, Державний бюджет за десять років втратив щонайменше 3 млрд грн податків [11].

Під час розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із обігом віртуальних активів, важливо враховувати кілька ключових аспектів: специфіка віртуальних активів (мають високий рівень анонімності, забезпечують широкий спектр можливостей для анонімного проведення транзакцій та унікальні технічні особливості, які можуть використовуватися для приховування слідів); функціонування та обіг віртуальних активів (розуміння процесу обміну, трансферу та зберігання віртуальних активів, включаючи особливості криптовалютних гаманців, транзакцій та публічних адрес для відправки та отримання коштів); технічні та інформаційні характеристики кіберпростору, де здійснюється обмін віртуальними активами, у тому числі основні платформи обміну, популярні криптовалютні біржі, інформація про транзакції тощо [8, с. 222]. Водночас триваюча російсько-українська війна накладає специфічний контекст на кримінальний обіг активів, пред'являючи цілий сегмент неординарних, воєнно-контекстуальних практик фінансування злочинної агресії, пособництва державі-агресору. Протидія цим злочинним практикам у ком-

плексі із ординарним напрямом забезпечити системний вплив на криміногенну обстановку, стан захищеності національної безпеки України та міжнародного правопорядку в цілому.

Висновки. Підсумовуючи проведене дослідження, зауважимо, що як кримінологічний феномен кримінальний обіг активів виявляє себе у єдності трьох груп злочинної діяльності: а) тієї, що посягає на фінансову систему держави, господарські та службові відносини; б) що посягає на національну безпеку, громадську безпеку, а також мир, безпеку людства та міжнародний правопорядок; в) загальнокримінальних проявів обігу активів. Кожен з них розгортається у двох вимірах: традиційно-обіговому та віртуальному.

Перспективним напрямом подальших досліджень є формування доктринальної моделі стратегії і тактики протидії злочинному обігу активів на підставі дослідження стану можливостей та перспектив інтегративного кримінально-правового та кримінологічного її забезпечення. Розгортання пізнавальної діяльності за цим напрямом передбачає планомірне здійснення таких основних кроків: з'ясування ролі злочинного обігу активів в механізмі криміногенної детермінації; встановлення, опис та пояснення стану злочинного обігу активів у міжнародному вимірі та в Україні; дослідження осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення у сфері обігу активів в Україні; з'ясування особливостей механізму злочинного обігу активів; визначення політичних, соціально-економічних, правових та організаційних факторів злочинного обігу активів; розробка доктринальної моделі стратегії протидії злочинному обігу активів, на підставі якої – визначення пріоритетних заходів кримінально-правового та кримінологічного забезпечення протидії злочинному обігу активів у міжнародному вимірі; розробка інтегративної моделі механізму кримінально-правового та кримінологічного забезпечення протидії злочинному обігу активів в Україні.

Література:

1. Незаконні фінансові потоки та повернення активів в Україні. Дослідницька робота. 2021 / United Nation Interregional Crime and Justice Research Institute. URL: <https://unicri.org/sites/default/files/2021-09/UK%20Illicit%20Financial%20Flows%20and%20Asset%20Recovery%20in%20Ukraine.pdf> (дата звернення: 11.02.2025).

2. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз об'єктів господарювання : монографія. К. : КНЕУ, 2011. 387 с.
3. Хохлов М. П., Щербань О. Д., Крилова М. А. Поняття оборотних активів підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 31. С. 409-414.
4. Бех О. Протидія легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 2. С. 213-218.
5. Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019 р. № 361-IX. База даних (БД) «Законодавство України». *Верховна Рада (ВР) України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> (дата звернення: 11.02.2025).
6. Казначеева Д. В., Дорош А. О. Кримінальні правопорушення у сфері обігу криптовалюти. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2021. № 2 (25). С. 149-157.
7. Про віртуальні активи : Закон України від 17.02.2022 р. № 2074-IX (не набрав чинності). База даних (БД) «Законодавство України». *Верховна Рада (ВР) України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text> (дата звернення: 11.02.2025).
8. Яцик Т. П., Шкелебей В. А. Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з обігом віртуальних активів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія ПРАВО. 2023. Вип. 80. Ч. 2 С. 219-223.
9. Dyntu V., Dykyi O. Crypto currency in the system of money laundering. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. № 5. P. 75-81.
10. Кузьменко О. В. Розслідування легалізації (відмивання) доходів, отриманих злочинним шляхом із використанням віртуальних валют (методичні рекомендації). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 8. С. 426-429. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-8/105>.
11. Злочини в сфері віртуальних активів. БЕБ переймає досвід європейських правоохоронців. Бюро економічної безпеки України. Новини від 22.08.2023 р. Офіційний веб-сайт. URL: <https://esbu.gov.ua/news/zlochyny-v-sferi-virtualnykh-aktiviv-beb-pereimaie-dosvid-ievropeiskyykh-pravookhorontsiv> (дата звернення: 11.02.2025).

References

1. United Nation Interregional Crime and Justice Research Institute. (2021). Illicit Financial Flows and Asset Recovery in Ukraine. Available at: <https://unicri.org/sites/default/files/2021-09/UK%20Illicit%20Financial%20Flows%20and%20Asset%20Recovery%20in%20Ukraine.pdf> [Accessed 11 Feb. 2025].
2. Lakhtionova, L. A. (2011). Financial Analysis of Business Entities: Monograph. Kyiv: KNEU.
3. Khokhlov, M. P., Shcherban, O. D., Krylova, M. A. (2019). The concept of current assets of an enterprise. *Market Infrastructure*, (31), pp. 409-414.
4. Bekh, O. (2021). Counteraction to the legalization of proceeds from crime. *Entrepreneurship, Economy and Law*, (2), pp. 213-218.
5. Verkhovna Rada of Ukraine. (2019). On Prevention and Counteraction to Legalization (Laundering) of Proceeds from Crime, Financing of Terrorism, and Financing of the Proliferation of Weapons of Mass Destruction: Law of Ukraine No. 361-IX of 06.12.2019. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text> [Accessed 11 Feb. 2025].
6. Kaznacheieva, D. V., Dorosh, A. O. (2021). Criminal offenses in the field of cryptocurrency circulation. *Bulletin of the Criminological Association of Ukraine*, 2(25), pp. 149-157.
7. Verkhovna Rada of Ukraine. (2022). On Virtual Assets: Law of Ukraine No. 2074-IX of 17.02.2022 (not in force). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2074-20#Text> [Accessed 11 Feb. 2025].
8. Yatsyk, T. P., Shkelebei, V. A. (2023). Investigation of criminal offenses related to the circulation of virtual assets. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Law Series*, (80, Part 2), pp. 219-223.
9. Dyntu, V., Dykyi, O. (2018). Crypto currency in the system of money laundering. *Baltic Journal of Economic Studies*, 5, pp. 75-81.
10. Kuzmenko, O. V. (2020). Investigation of legalization (laundering) of proceeds from crime using virtual currencies (methodological recommendations). *Legal Scientific Electronic Journal*, (8), pp. 426-429. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-8/105>.
11. Bureau of Economic Security of Ukraine. (2023). Crimes in the field of virtual assets. BES adopts the experience of European law enforcement officers. Official Website of the Bureau of Economic Security of Ukraine, News of 22.08.2023. Available at: <https://esbu.gov.ua/news/zlochyny-v-sferi-virtualnykh-aktiviv-beb-pereimaie-dosvid-ievropeiskyykh-pravookhorontsiv> [Accessed 11 Feb. 2025].

Стаття надійшла до друку 20 лютого 2025 року